

Spis treści

Wprowadzenie

Akord końcowy i nowy początek 7

Kwadrat i arabeska 7 · Japonia i Zachód 9 · Ornamentyka organiczna 12 · Natura uduchowiona - synestezja 13 · Wieczna kobiecość... 17 · Kolaż około 1900 roku 18

Anglia

Ruskin, Morris i prerafaelici 25

Aesthetic Movement i Aesthetic Discontent 25 · Życie w pięknie: dandyzm 26 · Prerafaelici 29 · William Morris i ruch Arts and Crafts 30 · Stowarzyszenia rzemieślnicze 32 · Morris & Co. - Merton Abbey - Kelmscott Press 33 · „The Dial” - „The Studio” 34 · Charles Robert Ashbee - Guild and School of Handicraft 35 · Charles Francis Annesley Voysey - Dom jako dzieło sztuki 36 · Arthur Lasenby Liberty - Sztuka i komercja 39 · Walter Crane - Linia i forma 43 · James Abbot MacNeill Whistler - „Świetlista mgła” 46 · Oscar Wilde i Aubrey Vincent Beardsley - Cnota występu 47 · Aubrey Vincent Beardsley: Mówiąca linia - wymowna czerń 49

Glasgow

Rozkwit sztuki kształtowania wnętrza 53

Szkocka harmonia 53 · Charles Rennie Mackintosh - Architektura oczyszczona 53 · Poezja wnętrza - Siostry Macdonald 54 · The Four - Glasgow style 57 · Herbaciarnie - Stylizowane wyrafinowanie celowości 60 · Hill House - Szkocki Gesamtkunstwerk 66

Paryż

Wystawy Światowe i burżuazja 71

L'art pour l'art - Fin de siècle 71 · Wystawy Światowe - „Burżuazja absolutna” 73 · Hector Guimard: Le Style Métro 74 · L'architecte d'art 76 · La divine arabesque - Debussy i Bergson 82 · „Jej oczy i diamenty skrzyły się jednym ogniem” 85 · René Lalique: Klejnoty jak poezja - Poezja jak klejnot 87 · Le Style Parisien: Alfons Maria Mucha - Jules Chéret - Eugène Grasset 90 · Maison Bing, L'art Nouveau 92 · Kobięca estetyka secesji: Georges de Feure - Eugène Gaillard 94 · Symbolizm zaklęty w kamieniu - Jules Aimé Lavirotte 95 · Mistrzowie ognia: ceramicy i artyści szklarze 97 · Żywa arabeska - Loie Fuller 100 · Henri de Toulouse-Lautrec 101 · „La Revue Blanche” - Linia graficzna 102

Nancy

Kanon motywów roślinnych i zwierzęcych 107

Patriotyzm jako „podmiot czynny” 107 · Panteizm i mistyka kwiatów 107 · Emile Gallé 110 · Ala japońska 113 · Verres parlantes - „Szkła mówiące” 114 · Techniki szklarskie 114 · Arcydziela z drewna - Flora i fauna 116 · Louis Majorelle - Les Nénuphars 119 · Sztuka dla wszystkich? 121 · Manufaktura szkła braci Daumów 123 · L'Ecole de Nancy 127

Belgia

Nowa architektura 131

Symbolizm - Belgijska tradycja 131 · Mallarmé - Maeterlinck - Khnopff 131 · Manifesty nowego stylu 135 · Żelazo i szkło - Victor Horta 136 · Belgijska linia 137 · Świetność architektury

- Bruksela na przełomie wieków 143 · Gustave Serrurier-Bovy - Wynalazca mebla segmentowego 148 · Żelazo i złoto - Sfinks i kość słoniowa 150 · Philippe Wolfers - Czarne klejnoty 151 · Henry van de Velde - Wielki mistrz secesji 152 · Synteza sztuki 157 · „Linia figuratywna” 160

Holandia

Linia abstrakcyjna i De Stijl 163

Arabeski symboliczne 163 · Haags Plateelbakkerij Rozenburg 164 · Linia bez krzywizn - Abstrakcja 169 · Hendrik Petrus Berlage - Nowa architektura 171 · De Stijl - Sztuka konkretna 175

Włochy i Rosja

Krok w przyszłość 179

Wystawa jako „dzieło sztuk wszystkich” - Turyn 1902 179 · Czar Orientu - d'Aronco i Bugatti 180 · Kult erosa i piękna - Gabriele d'Annunzio 185 · Redundancja i architektura 185 · Stile Liberty - Futuryzm 187 · Rosja - Secesja i abstrakcja 189

Barcelona

Architektura jako twór naturalny 195

Styl „mauretański” 195 · Antoni Gaudí i Cornet - Katalończyk i obywatel świata 195 · Katalonia i Europa 197 · „Modernisme” - Lluís Domènech i Montaner oraz Manuel Raspall i Mayol 198 · Pluralizm estetyczny 200 · Struktura, forma i przestrzeń 201 · Symfoniczna statyka 203 · Mitologia, symbolika i funkcjonalność formy organicznej 203 · „Dante architektury” 205 · Malarska i rzeźbiarska kompozycja architektoniczna 206 · La Sagrada Família 209

Monachium

Stolica rzemiosła artystycznego 213

Południowoniemiecki „aromat sztuki” - Jugendstil i styl życia 213 · Monachium jaśniało! 214 · August Endell - „Ornamentalne szaleństwo” 217 · Atelier „Elvira” 217 · Rozkosze kształtów spiralnych - Hermann Obrist 220 · Secesja i „malarz węży” 221 · Monachijski „Montparnasse” - Dekadentyzm i symbolizm 223 · Karykatura i grafika - „Simplicissimus” i „Jugend” 224 · Zjednoczone Warsztaty Sztuki w Rzemiośle i monachijscy projektanci 228 · Richard Riemerschmid - Malarz i rękodzielnik anatomista 229

Darmstadt

Rewolucja i sztuka 235

Sztuka dla wszystkich - „Sztuka elitarna” 235 · Ratunek z góry - Mecenat na przełomie wieków 236 · Wielki książę Hesji Ernest Ludwik - Mąż stanu i mecenas sztuki 236 · Darmstadtzka kolonia artystów 238 · Dom jako „świątynia” - Peter Behrens i Joseph Maria Olbrich 242 · Artyści kolonii darmstadtzkiej 248 · Wystawy i „dokumenty nad dokumentami” 250 · „Artyści bardziej niż inni ludzie są indywidualistami” 251

Berlin

Niemieckie manufaktury i warsztaty 255

Berlin - Secesja kontra wilhelminizm 255 · „Afera” Muncha - Walter Leistikow - Secesja Berlińska 255 · „Pan” - Julius

Meier-Graefe 259 · „Drukowane dzieło sztuk wszystkich” 261 · „Sny dojrzałe kwiatami” – Szkła Karla Koeppinga 262 · Potpourri form wyrazu 262 · Jugendstil z Saksonii 269 · Wörpswede – Kontur i płaszczyzna 269 · Peter Behrens – Od artysty projektanta do wzornictwa przemysłowego 270 · Henry van de Velde – Linia abstrakcyjna – Karl Ernst Osthaus 275 · Weimar i hrabia Harry Kessler – Od Goethego do Bauhausu 278

Skandynawia

Świadomość narodowa

„w świetle Północy” 283

Norwegia i Finlandia 283 · Siła światła i witalność Północy 283 · Secesja – Dziedzictwo ciągle żywe 283 · Edvard Munch – Alegorie ludzkiej ekscytacji 287 · Pejzaż jako nośnik nastroju 288 · Natura i styl – Tkaniny obrazowe 289 · Światowość i rodzima tradycja 290 · Akseli Gallen-Kallela – Fińska dusza 293 · „Złoty wiek” Finlandii – Artyści projektanci 294 · Fińska architektura 297 · Gesellius, Lindgren & Saarinen 299 · Droga architektury w XX wiek 301 · Dania i Szwecja 304 · Den Kongelige Porcelainsfabrik – Królewska Duńska Fabryka Porcelany 305 · Mistrzowskie srebra – Georg Jensen 307 · Zjawy senne i symbolika Północy 308 · Z Północy na Południe 309

Nowy Jork i Chicago

Forma podąża za funkcją 313

Organizm funkcjonalny 313 · The American Dream – Louis Comfort Tiffany 314 · Witraże – Świetlista gra barw 316 · „Favrile” – Inwencja w szkło 317 · Lampy Tiffany’ego – Obrazy ze światła i szkła 320 · Grafika 323 · Louis Henry Sullivan 324 · Chicagowska szkoła architektury 325 · Frank Lloyd Wright 327 · Zen i preria 331

Wiedeń

Koniec wieku 335

„Cekania” – Kraina walca 335 · Wśród oceanu czarnej kawy... – Secesja 336 · Gustav Klimt i „pusta płaszczyzna” 339 · Wystawa „Beethoven” – Skandal 341 · Wiedeński styl secesji 345 · Otto Wagner i nowoczesna architektura 347 · Narodziny nowego – Budowa Austriackiej Pocztovej Kasy Oszczędności 349 · Mebel jako architektura 351 · Iryzująca gra barw z Czech 352 · Adolf Loos – Szarża nieozdobności 355 · Wybawienie piękna z pęt ornamentu 358

Warsztaty Wiedeńskie

Skończone „dzieło sztuk wszystkich” 361

Sztuka i mecenat 361 · Uduchowione métier rzemieślnika artysty 364 · Josef Hoffmann i Koloman Moser – Sanatorium w Purkersdorfie 367 · „Szaleństwo ornamentu” – Kolorowane prostokąty 369 · Kabaret „Fledermaus” – Arcydzieło architektury wewnątrz 373 · Palais Stoclet – „Dzieło sztuk wszystkich” 374

Aneks 381

Przypisy 381 · Glosariusz 386
Biografie 391 · Bibliografia 415
Podziękowania 419 · Wykaz zdjęć 420
Indeks 421